Περιουσιακές σχέσεις των συζύγων

Ιταλία

1 Υπάρχει στο εν λόγω κράτος μέλος προβλεπόμενο από τον νόμο σύστημα περιουσιακών σχέσεων των συζύγων; Τι προβλέπει;

Το προβλεπόμενο από τον νόμο σύστημα περιουσιακών σχέσεων των συζύγων στην Ιταλία είναι αυτό της κοινοκτημοσύνης, το οποίο ρυθμίζεται στα άρθρα 177 επ. του αστικού κώδικα.

Στο πλαίσιο της εκ του νόμου κοινοκτημοσύνης, προβλέπεται κοινοκτημοσύνη επί των περιουσιακών στοιχείων που αποκτούν οι σύζυγοι, από κοινού ή χωριστά, κατά τη διάρκεια του γάμου, με εξαίρεση τα ατομικά περιουσιακά στοιχεία.

Ατομικά περιουσιακά στοιχεία καθενός από τους συζύγους αποτελούν:

1) αυτά που ανήκαν ήδη σε αυτόν πριν από τον γάμο·

2) αυτά που απέκτησε με δωρεά ή κληρονομιά μετά τον γάμο·

3) αυτά που είναι αυστηρά προσωπικής του χρήσης·

4) αυτά που προορίζονται για την άσκηση του επαγγέλματός του·

5) αυτά που έλαβε ως αποζημίωση για ζημία, και η σύνταξη που χορηγείται λόγω μερικής ή ολικής απώλειας της ικανότητας προς εργασία·

6) τα περιουσιακά στοιχεία που αποκτώνται με το τίμημα της μεταβίβασης ή μέσω ανταλλαγής ατομικών περιουσιακών στοιχείων, υπό την προϋπόθεση ότι αυτό δηλώνεται ρητά στην πράξη αγοράς/ανταλλαγής.

Στην κοινοκτημοσύνη υπάγονται επίσης τα ακόλουθα:

1) οι καρποί της περιουσίας καθενός από τους συζύγους οι οποίοι έχουν ληφθεί και δεν έχουν καταναλωθεί κατά τον χρόνο λύσης της κοινοκτημοσύνης·

2) τα εισοδήματα από τις ατομικές δραστηριότητες καθενός από τους συζύγους, αν δεν έχουν καταναλωθεί κατά τον χρόνο λύσης της κοινοκτημοσύνης·

3) οι επιχειρήσεις τις οποίες διαχειρίζονται αμφότεροι οι σύζυγοι και οι οποίες έχουν συσταθεί μετά τον γάμο.

Η εξουσία διαχείρισης των περιουσιακών στοιχείων της κοινοκτημοσύνης και η εξουσία παράστασης ενώπιον των δικαστηρίων για πράξεις που την αφορούν ανήκουν σε αμφότερους τους συζύγους χωριστά, ενώ ανήκουν στους συζύγους από κοινού για τις πράξεις έκτακτης διαχείρισης.

Ο καταμερισμός της περιουσίας της κοινοκτημοσύνης πραγματοποιείται με ισομερή κατανομή του ενεργητικού και του παθητικού.

2 Πώς μπορούν οι σύζυγοι να ρυθμίσουν τις περιουσιακές σχέσεις τους; Ποιες είναι οι τυπικές προϋποθέσεις στην περίπτωση αυτή;

Οι σύζυγοι μπορούν να συνάψουν διαφορετική συμφωνία, η οποία πρέπει, επί ποινή ακυρότητας, να περιβληθεί τον τύπο δημόσιου εγγράφου.

Αν οι σύζυγοι επιλέξουν το σύστημα της περιουσιακής αυτοτέλειας, η επιλογή μπορεί επίσης να δηλωθεί στην πράξη τέλεσης του γάμου.

Με συμφωνία μεταξύ των συζύγων μπορεί να συσταθεί ταμείο περιουσιακών στοιχείων, με την ένταξη σε αυτό συγκεκριμένων ακινήτων ή εγγεγραμμένων σε δημόσιο μητρώο κινητών περιουσιακών στοιχείων, ή χρεογράφων, για την κάλυψη των αναγκών της οικογένειας (άρθρο 167 του αστικού κώδικα).

Το ταμείο μπορεί να συσταθεί από αμφότερους τους συζύγους ή από τον έναν μόνο από αυτούς, με δημόσιο έγγραφο. Το ταμείο μπορεί επίσης να συσταθεί από τρίτο, με δημόσιο έγγραφο ή με διαθήκη.

Όσον αφορά την κυριότητα επί του ταμείου και τη διαχείρισή του, εφαρμόζονται οι κανόνες σχετικά με την προβλεπόμενη από τον νόμο κοινοκτημοσύνη (168 του αστικού κώδικα).

3 Υπάρχουν περιορισμοί στην ελευθερία καθορισμού των περιουσιακών σχέσεων των συζύγων;

Οι σύζυγοι δεν μπορούν να συμφωνήσουν κατά τρόπο γενικό ότι οι περιουσιακές σχέσεις τους θα διέπονται, εν όλω ή εν μέρει, από νόμους στους οποίους δεν υπόκεινται ή από έθιμα, αλλά πρέπει να καθορίσουν με τρόπο συγκεκριμένο το περιεχόμενο των ρυθμίσεων στις οποίες προτίθενται να υπαγάγουν τις περιουσιακές σχέσεις τους (άρθρο 161 του αστικού κώδικα).

Κάθε συμφωνία που αποσκοπεί στη σύσταση προίκας είναι άκυρη (άρθρο 166 bis του αστικού κώδικα).

Αν οι σύζυγοι τροποποιήσουν με συμφωνία το προβλεπόμενο από τον νόμο σύστημα κοινοκτημοσύνης, τα ακόλουθα περιουσιακά στοιχεία δεν μπορούν να περιληφθούν στην κοινοκτημοσύνη:

1) τα περιουσιακά στοιχεία αυστηρά προσωπικής χρήσης·

2) τα περιουσιακά στοιχεία που προορίζονται για την άσκηση του επαγγέλματος ενός εκ των συζύγων·

3) τα περιουσιακά στοιχεία που αποκτήθηκαν ως αποζημίωση για ζημία·

4) η σύνταξη που χορηγείται λόγω μερικής ή ολικής απώλειας της ικανότητας προς εργασία.

Επιπλέον, δεν είναι δυνατόν να υπάρξει παρέκκλιση από τους κανόνες της κοινοκτημοσύνης σχετικά με τη διαχείριση της περιουσίας και την ισότητα των μεριδίων.

4 Ποιες είναι οι έννομες συνέπειες του διαζυγίου, του δικαστικού χωρισμού ή της ακύρωσης του γάμου στις περιουσιακές σχέσεις των συζύγων;

Το διαζύγιο, ο δικαστικός χωρισμός ή η ακύρωση του γάμου οδηγούν στη λύση της εκ του νόμου κοινοκτημοσύνης.

5 Ποιες είναι οι συνέπειες του θανάτου ενός εκ των συζύγων στις περιουσιακές σχέσεις των συζύγων;

Ο θάνατος οδηγεί στη λύση της κοινοκτημοσύνης.

6 Ποια αρχή είναι αρμόδια να αποφαίνεται στις υποθέσεις που αφορούν τις περιουσιακές σχέσεις των συζύγων;

Η αρμόδια σύμφωνα με τους γενικούς κανόνες δικαστική αρχή.

7 Ποιες είναι οι συνέπειες των περιουσιακών σχέσεων των συζύγων στις νομικές σχέσεις μεταξύ συζύγου και τρίτων;

Τα περιουσιακά στοιχεία της κοινοκτημοσύνης δεν είναι υπέγγυα για τις υποχρεώσεις που έχει αναλάβει ένας από τους συζύγους πριν από τον γάμο ούτε για τις υποχρεώσεις που συνδέονται με δωρεές και κληρονομιές που αποκτήθηκαν από τους συζύγους κατά τη διάρκεια του γάμου και δεν εντάχθηκαν στην κοινοκτημοσύνη (άρθρα 187 και 188 του αστικού κώδικα).

Τα περιουσιακά στοιχεία της κοινοκτημοσύνης είναι υπέγγυα για τις υποχρεώσεις που έχει αναλάβει μετά τον γάμο ένας από τους συζύγους για την εκτέλεση πράξεων πέραν της τρέχουσας διαχείρισης χωρίς την αναγκαία συγκατάθεση του άλλου συζύγου, αν οι πιστωτές αδυνατούν να ικανοποιήσουν την απαίτησή τους από την ατομική του περιουσία (άρθρο 189 του αστικού κώδικα).

Αν τα περιουσιακά στοιχεία της κοινοκτημοσύνης δεν επαρκούν για την ικανοποίηση των οφειλών, οι πιστωτές μπορούν να στραφούν επικουρικά κατά της ατομικής περιουσίας καθενός από τους συζύγους, έως για το μισό της απαίτησής τους (άρθρο 190 του αστικού κώδικα).

8 Σύντομη περιγραφή της διαδικασίας εκκαθάρισης των περιουσιακών σχέσεων των συζύγων, συμπεριλαμβανομένων του καταμερισμού, της διανομής και της ρευστοποίησης της περιουσίας, στο εν λόγω κράτος μέλος.

Ο καταμερισμός της περιουσίας της κοινοκτημοσύνης πραγματοποιείται με ισομερή κατανομή του ενεργητικού και του παθητικού. Το δικαστήριο που προβαίνει στη διανομή μπορεί, λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες των τέκνων και την επιμέλεια αυτών, να συστήσει υπέρ ενός από τους συζύγους επικαρπία επί μέρους της περιουσίας του άλλου συζύγου (άρθρο 194 του αστικού κώδικα).

Στο πλαίσιο της διανομής, οι σύζυγοι έχουν το δικαίωμα να αφαιρέσουν τα κινητά τα οποία ανήκαν σε αυτούς πριν από τη σύσταση της κοινοκτημοσύνης ή τα οποία απέκτησαν κατά τη διάρκεια της κοινοκτημοσύνης με κληρονομιά ή δωρεά.

Αν δεν μπορούν να βρεθούν τα προς αφαίρεση κινητά, οι σύζυγοι μπορούν να διεκδικήσουν ποσό που αντιστοιχεί στην αξία τους, την οποία πρέπει να αποδείξουν, ακόμη και μέσω μαρτυρίας που δεν πληροί τους όρους του νόμου, εκτός αν η απουσία των εν λόγω κινητών οφείλεται σε ανάλωσή τους λόγω χρήσης ή φθοράς ή σε οποιονδήποτε άλλο λόγο που δεν μπορεί να καταλογιστεί στον άλλο σύζυγο (άρθρο 196 του αστικού κώδικα).

9 Ποια είναι η διαδικασία και τα έγγραφα ή οι πληροφορίες που απαιτούνται κατά κανόνα για την καταχώριση ακίνητης περιουσίας;

Οι συμβάσεις μεταβίβασης ακινήτου και, γενικότερα, όλες οι πράξεις σύστασης, μεταβίβασης ή τροποποίησης εμπράγματου δικαιώματος επί ακινήτου πρέπει να μεταγράφονται στο κτηματολόγιο, από τον κανόνα δε αυτόν δεν προβλέπεται παρέκκλιση όσον αφορά τα ακίνητα που υπάγονται στην κοινοκτημοσύνη.

Όποιος υποβάλλει την αίτηση μεταγραφής πρέπει να υποβάλει στον κτηματοφύλακα, μαζί με το αντίγραφο του τίτλου, πρωτότυπο σημείωμα εις διπλούν στο οποίο πρέπει, μεταξύ των άλλων, να αναφέρεται το σύστημα ρύθμισης των περιουσιακών σχέσεων των μερών, αν είναι σύζυγοι, όπως προκύπτει από τη δήλωση στην οποία προέβησαν στην πράξη ή στο πιστοποιητικό του ληξιάρχου ο οποίος σημείωσε το σύστημα περιουσιακών σχέσεων των συζύγων στο περιθώριο της πράξης γάμου.

Οι λοιπές γαμικές συμβάσεις, με τις οποίες, για παράδειγμα, συγκεκριμένα ακίνητα που ανήκουν στον έναν μόνο σύζυγο εντάσσονται στην κοινοκτημοσύνη ή σε ταμείο περιουσιακών στοιχείων επί ακινήτων, επίσης υπόκεινται σε μεταγραφή στο κτηματολόγιο.

Τελευταία επικαιροποίηση: 21/12/2023

Την έκδοση αυτής της σελίδας στην εθνική γλώσσα διαχειρίζεται ο αντίστοιχος αρμόδιος επαφής του ΕΔΔ. Οι μεταφράσεις έχουν γίνει από την αρμόδια υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι τυχόν αλλαγές που επιφέρει η αρμόδια εθνική αρχή στο πρωτότυπο ενδέχεται να μην έχουν περιληφθεί ακόμα στις μεταφράσεις. Η Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο δεν αναλαμβάνουν καμία απολύτως ευθύνη όσον αφορά πληροφορίες ή δεδομένα που περιέχονται ή αναφέρονται στο παρόν έγγραφο. Βλ. την ανακοίνωση νομικού περιεχομένου για τους κανόνες πνευματικής ιδιοκτησίας που ισχύουν στο κράτος μέλος που είναι αρμόδιο για την παρούσα σελίδα.